

Győri Ítéltábla
Gf.II.20.154/2013/5.

A Győri Ítéltábla a dr. Neigerné dr. Vejkey Klára ügyvéd által képviselt felperesnek a Lascsik & Vass Ügyvédi Iroda által képviselt alperes ellen vállalkozói díj és járulékai megfizetése iránt indított perében a Győri Törvényszék 2013. február 11. napján kelt G.20.851/2008/122. szám alatti ítéletével szemben a felperes által 123., 124. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú ítélet fellebbezett részét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen az alperesnek 127.000. (Egyszázhuszonhétezer) Ft másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy a magyar államnak - az illetékügyben eljáró hatóság külön felhívására - fizessen meg 540.800. (Ötszáznegyvenezer-nyolcszáz) Ft le nem rótt fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

A megrendelő alperes és a vállalkozó felperes között 2008. március 26-án vállalkozási szerződés jött létre festési - és faldíszítési munkák elvégzésére, a módosított 2008. május 27-i teljesítési határidővel. A szerződésben (4.1.) a felperes díját úgy határozták meg, hogy az alperes az árajánlatban szereplő díjtételek egységárait elfogadta, míg a „végelszámolást” a szerződés teljesítése utáni tételes mennyiségek szerinti felmérésre utalták. A vállalkozói díjat irányárként 8.638.300.Ft + áfa összegben határozták meg, melyre kikötötték, hogy az „a megrendelő részéről drasztikusan lefelé nem módosítható”. Az 5.1. szerint a vállalkozói díj „végösszege” 40%-a az árajánlat elfogadásakor, a munka megkezdését megelőzően fizetendő, további 40% a munka 90%-os készültségi fokáig, míg a fennmaradó összeg a befejezés és minőségi átadás-átvételt követő számlakiállítás után 15 napon belül. A késedelmes teljesítés szankciójaként a felek megkezdett naponként 70.000.Ft + áfa késedelmi kötbérfizetési kötelezettséget kötöttek ki. A munkaterület átadás-átvétele idejeként 2008. március 25. napját kötötték ki, de a felperes ténylegesen csak 2008. április 1. napján kezdte meg a munkát. 2008. május 24. napján az alperes beltag üzletvezetője, "A" saját kezűleg írva „fizetési megállapodás” elnevezésű okiratot állított ki, amely szerint „a számla kiegyenlítése csak a teljesen elkészült munka elvégzése, felmérés leigazolása után

fog megtörténni. *Az eddig átvett összeg 8.500.000.Ft.*" Ezt az okiratot a felperes egyedüli tagja és ügyvezetője, "B" sajátkezű aláírásával látta el. A felperes a kivitelezés helyszínéről a munka készre jelentése nélkül levonult. 2008. július 23-án a felek a felperes teljesítését együttesen felmérték, melyről az alperes műszaki ellenőre, "D" elszámolást állított ki. Eszerint a felperes a mennyiségi felmérés alapján 10.023.868.Ft vállalkozói díjat követelhet.

A felperes módosított keresetében 8.145.478.Ft vállalkozói díj, valamint annak a 2008. július 24. napjától a kifizetés napjáig járó, a Ptk.301/A.§-ában meghatározott mértékű késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Keresetét arra alapította, hogy a 10.023.868.Ft vállalkozói díjából, valamint az 1.121.610.Ft összegű pótmunkadíjából az alperes csupán 3.000.000.Ft-ot fizetett ki. Ugyan a vállalkozói mű teljesítésének készre jelentését elmulasztotta, de az elkészült munkát már 2008. június 22-én az alperesnek átadta, az alperes pedig birtokba lépett és megkezdte az épületben helyet kapó magánklinika üzemeltetését. A 2008. május 24. napján kelt fizetési megállapodás négy soros szövegéből az utolsó - 8.500.000.Ft díj átvételt tanúsító - sor nem szerepelt a fizetési megállapodás okiratán, amikor azt a felperes ügyvezetője aláírta. Nem teljesített késedelmesen, a határidő meghosszabbodását pedig a pótmunkák indokolták.

Az alperes *ellenkérelmében* a kereset elutasítását kérte. Védekezése szerint a felperes 8.863.868.Ft nettó vállalkozói díjra és 1.034.985.Ft pótmunkadíjra tarthatott igényt, melyből az alperes okirattal igazoltan 8.500.000.Ft-ot kifizetett. A fennmaradó 1.398.853.Ft-tal pedig amiatt nem tartozik, mert a felperes késedelmesen teljesített. A késedelem 2008. május 27. és 2008. július 23. napja közötti 57 napos időszakára a felperes napi 70.000.Ft kötbér megfizetésére köteles, melyet az alperes a fennmaradó kereseti követelésbe beszámított. Rámutatott, hogy a felperes a munka befejezése nélkül vonult le az építés helyszínéről, ezért a munkát 2008. július 11. napjától más vállalkozónak kellett befejeznie.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel részben támadott *ítéletével* az alperest kötelezte 1.383.903.Ft tőke, valamint annak a 2008. július 24. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamata megfizetésére, míg ezen túlmenően a keresetet elutasította. Megállapította, hogy a vállalkozói készre jelentés elmulasztása miatt a 2008. július 23. napján végzett tételes felmérés minősült a vállalkozói munka átadás-átvételének (teljesítésnek). A bíróság a felperesnek járó vállalkozói díj összegét a kirendelt műszaki igazságügyi szakértők szakvéleménye alapján 11.143.903.Ft-ban határozta meg, melyből 1.120.035.Ft volt a 2008. július 23. napján kelt felmérésben nem szereplő pótmunkák díja. A törvényszék a lefolytatott - három igazságügyi írás- és egy okmányszakértőt is igénybe vevő - szakértői bizonyítást követően úgy ítélte meg, hogy a felperes nem tudta bizonyítani azt az állítását, hogy a 2008. május 24. napján kelt fizetési megállapodáson annak "B" ügyvezető általi aláírásakor nem szerepelt a 8.500.000.Ft díj átvételét igazoló utolsó sora. Ezért bizonyítottnak találta, hogy az okirat aláírásáig a megrendelő alperes 8.500.000.Ft díjat fizetett ki a felperesnek. A bíróság elfogadta a műszaki igazságügyi szakértők azon véleményét is, hogy a felperes legkorábban 2008. július 4. napján teljesíthette a vállalt munkát. Megítélése szerint a felperes nem tudta bizonyítani, hogy ezt megelőzően már 2008. június 22. napján teljesített volna, mivel ezt nem támasztotta alá az alperes műszaki ellenőre, "D" által vezetett építési napló és a felperes saját nyilatkozatai sem. Ez utóbbiak szerint ugyanis a villamoskapcsoló-szekrény

díszítése csak 2008. július 4-én készült el, míg a köroszlopok lábazatainál még 2008. július 8-án is volt munkavégzés. Ilyen módon csak az állapítható meg, hogy a 2008. július 4. és a 2008. július 23. napja közötti 18 napos időtartam a felperesnek felróható késedelemnek minősül. Emiatt az alperes napi 70.000.Ft kötbérrel számolva 1.260.000.Ft késedelmi kötbér beszámítására jogosult. A kifizetett 8.500.000.Ft vállalkozói díjat meghaladó 2.643.903.Ft-ba a késedelmi kötbért beszámítva a felperes még 1.383.903.Ft díjra jogosult.

Az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatása és az alperes további 6.760.000.Ft vállalkozói díj és késedelmi kamatai megfizetésére kötelezése iránt a felperes terjesztett elő *fellebbezést*. Jogorvoslati kérelmében a 2008. május 24. napján kelt fizetési megállapodás bizonyító ereje és hamisítottsága tekintetében "C" igazságügyi írásszakértő véleményét kérte figyelembe venni, mely alátámasztotta, hogy a megállapodás szövege 4. sorát eltérő időpontban írták az okiratra. Kérte annak értékelését is, hogy "C" írásszakértő szerint az építési napló nem volt folyamatosan vezetve, "D" alperesi műszaki ellenőr legfeljebb egy héten kétszer jelent meg a munkaterületen, mikor pótlólag írta az építési napló bejegyzéseit. Kifejtette, hogy késedelmi kötbérfizetési kötelezettség amiatt nem terheli, mert az igazságügyi műszaki szakértők által megállapított határidőn belül teljesített. Rámutatott arra, hogy a 2008. július 4. - július 23. napja közötti időszakban munkát már nem végzett, az épület az alperes kizárólagos rendelkezése alatt állt. A felmérés csak amiatt csúszott, mert "D" műszaki ellenőrrel a két társaság júliusi időpontot egyeztetett a közös eljárásra.

A fellebbezési tárgyaláson a felperes fellebbezését azzal az érveléssel egészítette ki, hogy a 2008. május 24. napján kelt fizetési megállapodás okiratához a Pp.197.§ (2) bekezdése alapján amiatt nem fűződik a hamisítatlanság vélelme, mert az okirat nem minősül teljes bizonyító erejű magánokiratnak. Az említett okirat tartalmából nem tűnik ki, hogy az abban írt 8.500.000.Ft-ot mikor, kinek, milyen körülmények között adták át. Állította, hogy az elkészült művet az alperes 2008. július 4-én birtokba vette, így a teljesítés napjának ezt a napot kell tekinteni.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet fellebbezett része helybenhagyását és a felperes másodfokú perköltségben marasztalását kérte. Megítélése szerint a fizetési megállapodás okirata attól függetlenül teljes bizonyító erejű magánokiratnak minősül, hogy azon a felperes cégbélyegzője és a cégnév nem szerepel.

Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezési kérelem és az arra előterjesztett fellebbezési ellenkérelem korlátai között (Pp.253.§ (3) bekezdés) bírálta felül és megállapította, hogy a fellebbezés nem alapos.

A törvényszék a nagyobbbrészt helyesen megállapított tényállásból érdemben helytálló jogkövetkeztetésre jutva tartotta csak kisebb részben alaposnak a keresetet.

A fellebbezési eljárásban már nem vitatott tények szerint a felek között a Ptk.389.§-ában szabályozott vállalkozási szerződés jött létre, melyben a felperes vállalkozói díját utólagos tételes felmérésre utalással határozták meg. A másodfokú eljárásban már nem volt vitás a felperesnek járó - az elsőfokú eljárásban lefolytatott műszaki szakértői bizonyítás során

meghatározott - teljes díj (11.143.903.Ft) összege sem. A felperes fellebbezése folytán csak abban a kérdésben kellett határozni az ítéletábrán, hogy a felperesnek járó díjból az alperes milyen összeget teljesített, illetve a részben meg nem fizetett vállalkozói díjba a késedelmes teljesítés szerződési következményeként jogszerűen az alperes milyen összegű késedelmi kötbért (Ptk.246.§ (1) bekezdés) számíthat be.

A fellebbezési tárgyaláson a felperes fellebbezése érveit helyesen egészítette ki arra nézve, hogy a 2008. május 24. napján kelt 8.500.000.Ft díj átvételét alátámasztó fizetési megállapodás okirata nem minősül a Pp.196.§ (1) bekezdésében szabályozott teljes bizonyító erejű magánokiratnak, így ahhoz a Pp.197.§ (2) bekezdése szerint nem kapcsolódik a hamisítatlanság vétele. A Pp.196.§ (1) bekezdés d/ pontja alapján - más okiratok mellett - a gazdálkodó szervezet által üzleti körében kiállított, szabályszerűen aláírt okirat is ellenkező bebizonyításáig teljes bizonyítékul szolgál arra, hogy kiállítója az abban foglalt nyilatkozatot megtette, illetőleg elfogadta vagy magára nézve kötelezőnek ismerte el.

A 2008. május 24. napján kelt megállapodás okiratát ugyan a felperes szervezeti képviselője, **"B"** írta alá, azonban azt nem a felperes (üzleti körében) - , hanem az alperes beltagja, **"A"** állította ki; és a más által kiállított okiratot a felperes ügyvezetője, **"B"** nem szabályszerűen (cégszerűen) írta alá. Teljes bizonyító erejű ugyanis a Pp.196.§ (1) bekezdés d/ pontja szerint akkor lesz a gazdálkodó szervezet által üzleti körében kiállított magánokirat, ha azt a cégjegyzésre jogosult a cég nevében oly módon, illetve formában írja alá, ahogyan azt a hiteles cégeljárás nyilatkozat tartalmazza. (BDT 2013/2933.) A hiteles cégeljárás nyilatkozaton pedig - a megállapodás keltekor hatályos, a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (Ctv.) 9.§ (2) bekezdése szerint - fel kell tüntetni a cég és a cégjegyzésre jogosult nevét, illetve a képviselő jogcímét. A perben vizsgált okiraton - azon túl, hogy nem a felperes állította ki üzleti működése során - **"B"** szervezeti képviselő aláírása alatt nem szerepelt a képviselt cég neve, illetve a képviselő jogcíme sem.

Ezek miatt a fizetési megállapodás okiratát csak egyszerű magánokiratnak (Pp.199.§) lehetett tekinteni, amely esetében a tárgyalás és a bizonyítás összes adatainak mérlegelése alapján kellett azt megítélni, hogy az okirat mennyiben igazolja 8.500.000.Ft vállalkozói díj felperes részére kifizetését. Másfelől - a helyes fellebbezési érvelés szerint - nem a felperes volt köteles bizonyítani az okirat hamisított tartalmát, hanem az alperes annak hamisítatlanságát. (Pp.164.§ (1) bekezdés)

Ugyanakkor a fordított bizonyítási teher alapján is egyetértett az ítéletábrán az elsőfokú bíróság azon álláspontjával, hogy a lefolytatott írás- és okmányszakértői bizonyítás megfelelően igazolta a fizetési megállapodás okirata hamisítatlanságát, azt, hogy a 8.500.000.Ft vállalkozói díj átvételét alátámasztó 4. sor nem a felperesi ügyvezető kézalírását követően került az okira. Ezért csak az állapítható meg, hogy meg nem hamisított és a felperes ügyvezetője által aláírt okirat bizonyítja a 8.500.000.Ft díj teljesítését. Ezt a kifizetést egyéb peradatok, így a felek között létrejött vállalkozási szerződés 5.1. pontja is alátámasztja. Ez utóbbi szerint az alperesnek a díjat szakaszosan kellett teljesítenie, a végösszeg 40%-át a munka megkezdését megelőzően, míg további

40%-ot a munka 90%-os készültségi fokáig. Ebből a kikötésből kitűnően a felperes a munkát el sem kezdte vállalkozói díja 40%-a átvételéig. Nem merült fel arra adat a perben, hogy a felperes kifogásolta volna, hogy a 40%-os díjmérték nem, vagy hiányosan került volna részére kifizetésre. A szerződés említett pontja szerinti díjfizetést igazolja az is, hogy a felperes maga sem vitatta 3 millió forint díj átvételét.

Az ítélet tábla alaptalannak ítélte a felperes késedelmi kötbér fizetési kötelezettség kimentésére irányuló fellebbezését is. Azt a felperes a kétfokú eljárás során maga sem állította, hogy a módosított vállalkozási szerződésben kikötött teljesítési határidőn belül (2008. május 27.) teljesített volna. Az objektíve késedelmes napok felróhatósága alóli, kimentésre irányuló bizonyítása pedig az elsőfokú eljárásban nem vezetett eredményre.

A Ptk.405.§ (3) bekezdése szerint határidőben akkor teljesít a vállalkozó, ha az átadás-átvétel a szerződésben előírt határidőn belül, illetőleg határnapon megkezdődött, kivéve, ha a megrendelő a szolgáltatást nem vette át. A törvény ezen rendelkezéséből következően az építési (és így a perbeli festési - faldíszítési) munka teljesítésére irányuló vállalkozási szerződést a vállalkozó akkor teljesíti, amikor - az utóbb eredményes - átadás-átvételi eljárás megkezdődött. A teljesítés időpontja tehát nem azonos (és a teljesítés jogkövetkezményei nem állnak be) a vállalkozói munka esetleges tényleges befejezésével, a vállalkozói készre jelentés (Ptk.405.§ (1) bekezdés) időpontjával, avagy az átadás-átvételi eljárás befejezésével.

A Ptk.405.§ (3) bekezdése szigorú törvényi szabályától eltérően a bírói gyakorlat szerint az építési-szerelési munka teljesítésének egyes joghatásai - formális átadás-átvétel hiányában - a megrendelő által történt tényleges birtokbavétel, illetőleg használatbavétel alapján is megállapíthatóak. (Legfelsőbb Bíróság GKT 92/1973.)

A perbeli esetben a felperes a festési- és faldíszítési munka készre jelentését nem vitásan elmulasztotta. Ezért a megrendelő alperes sem intézkedhetett az átadás-átvételi eljárás kezdő időpontja kitűzéséről. Ugyanakkor a fellebbezésében kiemeltékkel szemben az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg úgy, hogy a felperes a Pp.164.§ (1) bekezdése ellenére azt sem bizonyította, hogy a vállalt munkát teljesítette, majd készre jelentés nélkül levonult, úgy hogy a művet a megrendelő alperes formális átadás-átvétel nélkül birtokba és használatba vette. Emiatt - a törvényszék helyes megállapítása szerint - csak az állapítható meg, hogy a teljesítés jogkövetkezményei 2008. július 23-án, a felperes teljesítése közös felmérésekor álltak be.

Az elsőfokú bíróság által kirendelt és az ítéleti tényállás megállapításánál kétség nélkül elfogadott műszaki igazságügyi szakértők kiegészített szakvéleménye ugyan aggályosan (Pp.182.§ (3) bekezdés) tartalmazza, hogy az elvégzett vállalkozói munka *66 munkanap* alatt, a 2008. április 1-i kezdéstől számítva 2008. július 4. napjáig volt teljesíthető. A felperesnek ugyanis a szerződésben vállalt munkát az abban egyező akarral kikötött (Ptk.205.§ (1) bekezdés) és módosított teljesítési határidőn belül (2008. május 27.) kellett teljesítenie, a felek ilyen irányú szerződési akaratát pedig nem érinthette, hogy a szakvélemény szerint a munka teljesítésére reálisan milyen időtartam volt szükséges. Másfelől a felek szerződése olyan kikötést nem tartalmazott, hogy a felperes vállalkozó

kizárólag munkanapokon végezhet munkát, így a kiegészített műszaki szakértői vélemény (és az arra alapított elsőfokú ítélet) ezzel ellentétes megállapítása, „a munkanapokban számolt teljesítési határidő” megalapozatlan. A szerződésben vállalt vállalkozói munka teljesítésének időszükséglete csak abból a szempontból vehető figyelembe, hogy a teljesítés objektíve késedelmes napjai közül a vállalkozó hány nap esetében tudja bizonyítani, hogy a késedelem nem róható a terhére. Így a vállalkozó a teljesítési késedelmét kimentheti annak bizonyításával, hogy a késedelmet a megrendelő érdekkörében felmerülő okok, így pl. a munkaterület késedelmes rendelkezésre bocsátása, munkahelyi akadályoztatás, a szerződés módosítása, avagy pótmunkák elrendelése indokolta. Ezekre figyelemmel az ítéletábra mellőzi az elsőfokú bíróság ítéletéből azt a megállapítást, hogy a felperes legkorábban 2008. július 4. napján teljesíthette a vállalt munkát.

Az elsőfokú bíróság eljárása során a Pp.3.§ (3) bekezdése alapján figyelmeztette a felperest, hogy őt terheli annak bizonyítása, hogy 2008. június 22. napján formális átadás-átvétel nélkül teljesített. (110. tjk., 7. oldal) A felperes ugyanakkor - kifejezett bírói kérdés ellenére - a másodfokú tárgyaláson sem terjesztett elő bizonyítási indítványt az e körben aggályos műszaki szakértői vélemény kiegészítésére. Így a perben rendelkezésre álló bizonyítékok alapján csak az volt megállapítható, hogy a felperes a 2008. május 27-i teljesítési határidőt elmulasztva 2008. július 23-án teljesítette a vállalt művet. Az objektíve késedelmes napokból a kiegészített műszaki szakértői vélemény (104. szám 3. oldal, 108. tjk 8. oldal) szerint az alperes által sem vitatottan (Gf.5. tjk. 2. oldal) 16 munkanap minősül olyannak, amelyre nézve a vállalkozó felperes a késedelmes teljesítése jogkövetkezménye, a kötbérfizetési kötelezettség alól kimentette magát. Az igazságügyi szakértők által munkanapban számolt időszak a felek szerződése alapján 21 naptári napnak minősül. Így - az elsőfokú ítélet megállapításával szemben - a felperes teljesítési késedelmét 2008. május 27. napjától 2008. június 18. napjáig kimentette. A 2008. június 19. napjától a teljesítés 2008. július 23. napjáig terjedő időszak azonban ki nem mentettnek minősül és meghaladja azt a 18 napot, amelyre az elsőfokú bíróság a felperes terhére késedelmi kötbért számított fel.

Ezekre figyelemmel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítélete fellebbezett részét a Pp.253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A fellebbezés eredményre nem vezetett, ezért a felperes a Pp.78.§ (1) bekezdése szerint viselni köteles a személyes illetékeljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési illetéket, valamint az alperes jogi képviselőjével a másodfokú eljárásban felmerült ügyvédi munkadíjat. Ez utóbbi összegét az ítéletábra a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2), (5)-(6) bekezdései alapján az áfával növelt 127.000.Ft-ban határozta meg.

G y ő r , 2013. december 11.

Dr. Szalai György sk. a
tanács elnöke

Dr. Ferenczy Tamás sk.
előadó bíró

Dr. Bajnok István sk. bíró

A kiadmány hitelül

kiadó: